

tepat, Eiropā

■ **ĪSUMĀ**

Tikai pašdziestošās cigaretes

Vēloties mazināt ugunsgrēku skaitu, kas izcēlušies neuzmanīgas smēķēšanas dēļ, Eiropas Savienība akceptējusi jaunus standartus cigarešu, tirdzniecībā ļaujot noņemt tikai tādām, kas 75% gadījumu nodziest pašas, ja netiek ilgstoši smēķētas. Jau nā prasība jau ir ieviesta arī Latvijas nacionālo standartu statusā. Atgādināsim, ka Latvijā trešā daļa ugunsgrēku izcēlas tieši nenodziestās cigaretēs dēļ.

Igaunijā lidus uz Rīgu

Igaunijas nacionālā aviokompānija "Estonian Air" no nākamā gada 25. marta atklās aviosatiksmi starp Tallinu un Rīgu, veicot 17 reisu nedēļā. No Tallinas uz Rīgu plānoti trīs reisi pirmdienā, otrdienā, trešdienā, ceturtdienā un piektdienā un viens reiss sestdienā un svētdienā. Tāpat kompānija plāno atvērt jaunus lidojumu maršrutus uz Helsinkiem un palielināt lidojumu biežumu uz kaimiņvalstu pilsētām – Stokholmu, Sanktpēterburgu un Viļņu. Savukārt no 26. marta "Estonian Air" atjaunos aviosatiksmi starp Tallinu un Helsinkiem, veicot 18 reisu nedēļā.

Narkotiku mazāk nekļūst

Jaunākais 2011. gada Eiropas Narkotiku un narkomānijas uzraudzības centra (EM-CDDA) ziņojums atklāj, ka narkomānijas izplatība Eiropā joprojām ir stabila un vērojamas pat dažas pozitīvas izmaiņas – nepieaug kokaina lietošana un samazinās marihuānas lietošana jauniešu vidū. Tomēr radušies jauni apdraudējumi, piemēram, sintētisko narkotiku plašāka pieejamība, strauja jaunu narkotisko vielu parādīšanās un arvien biežāk izplatīta vairāku narkotisko vielu lietošana vienlaikus.

Trīsgadīgie zviedri – internetā

2000. gadā puse Zviedrijas bērnu internetu sāka lietot 13 gadu vecumā, 2004. gadā deviņu gadu vecumā, 2008. – piecu, bet šogad jau puse Zviedrijas bērnu globālo tīmekli sākuši lietot jau trīs gadu vecumā. Tā secināts interneta infrastruktūras fondu "SE" pētījumā. Izrādās, ka mazie bērni internetu lieto arvien intensīvāk – pašlaik internetu ik dienas lieto 19% četrgadnieku, salīdzinot ar 2% 2009. gadā, bet starp sešgadniekiem internetu katru dienu lieto 25%, salīdzinot ar 5% pirms diviem gadiem.

ILZE RÜTENBERGA-BĒRZIŅA

Mudina ātrāk atvērt vārtus Krievijai

Ideja par bezvīzu režīma ieviešanu ar Krieviju šķēļ ES dalībvalstis

INA STRAZDIŅA

BRISELĒ, SPECIĀLI "LATVIJAS AVĪZĒI"

Bezvīzu režīms ir viens no tematiem, ko piemin ikvienā no Eiropas Savienības (ES) un Krievijas samītiem, taču līdz šim tam aizvien radušies šķēršļi. Patlaban abas puses ir vienojušas par atvieglojumiem ilgtermiņa vīzām, kas tiek izsniegtas uz vairākiem gadiem, un piekritušas, ka tuvināties attiecīgajam politiskajam lēmumam un konkrēti veicamajiem soļiem. Taču par precīzu datumu, kad tas varētu notikt, neviena no pusēm nerunā.

Taču šonedēļ Eiropas Savienības ārlietu ministru tikšanās reizē Francija un Vācija negaidīti pauda, ka Eiropas Savienībai vajadzētu steidzami sākt sarunas ar Krieviju par bezvīzu režīma ieviešanu.

Prasa vienlīdzīgu attieksmi

Eiropas Savienībā prezidējošā Polija pagaidām nav iebildusi pret šādu soli, taču kāds augsti stāvošs Polijas diplomāts, kā vēsta pazīstamais interneta portāls "EU-observer" izteicies, ka tāda gadījumā būtu jāpaātrina arī sarunas ar citām bijušajām nepatodpjomu valstīm, piemēram, Gruziju, Moldovu un Ukrainu, kas arī izteikušas interesi par bezvīzu režīmu ar ES.

Citas bijušās komunisma valstis, tagad ES dalībnieces, lietu entuziasmu par šo iniciatīvu neizrāda. Rumānijas ārlietu ministrs Teodoris Bakonskis brīdinājis, ka Krievijai nevajadzētu piešķirt izņēmuma statusu un atsaukt vīzas pirms līdzīgas tiesības netiek piešķirtas arī pārējām šā reģiona valstīm. Diplomātiskajā vidē tas izskatītos pēc tā, ka ES Krieviju uzskata par daudz svarīgāku valsti nekā citas. Jau tagad Ukraina un Moldova, kas sākušas sarunas par bezvīzu režīma ieviešanu, sastopas ar daudz stingrākiem nosacījumiem nekā Krievija.

Publiskajā telpā nonākusi ES augstās pārstāves ārlietas Ketrinas Eštones, Vācijas ārlietu ministra Gvido Vestervelles un ES prezidējošās Polijas ārlietu ministra Radoslava Šikorska kopīgi parakstīta vēstule, kurā minēts, ka Krievija ir citā svarīguma zonā un, lai arī tās demokrātija un cilvēktiesības nav perfektas, tai ir liela politiskā un ekonomiskā ietekme un tā ir bagāta ar dabas resursiem. Līdz ar to ciešākai sadarbībai ar Krieviju būtu pozitīva ie-

EK FOTO

Ja Eiropas Savienība paātrinās sarunas ar Krieviju par bezvīzu režīma ieviešanu, arī Gruzija, Ukraina vai Moldova pieprasīs tādu pašu paātrinājumu. Attēlā – robežsargi pārbauda dokumentus uz Polijas un Ukrainas robežas.

tekme uz Eiropas drošību, kā arī nostiprinātu ES ģeopolitisko spēku.

Latvija cer uz garām procedūram

To, ka ārlietu ministri šai tēmai pieskārušies, "Latvijas Avīzē" apliecināja arī ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs, kurš piedalījās ES ārlietu ministru sanāksmē Briselē, sakot, ka Latvija principāli atbalsta ES un Krievijas bezvīzu režīma ieviešanu, taču tas prasīs ilgu laiku, jo Krievijai būs jāizpilda daudzi kritēriji. "Mēs paši esam gājuši cauri visiem šiem Šengenas procesiem, sākot ar biometriskajam pašem, beidzot ar visiem tehniskajiem parametriem vīzu izsniegšanā, kā arī vēl daudz darāmā saistībā ar readmisijas līgumiem starp Krieviju un visām ES valstīm. Šeit varētu minēt veselu sarakstu darāmo darbu. ES nedomāju, ka mēs esam tajā stadijā, kad varam runāt par ļoti ātru progresu," tā E. Rinkēvičs.

Liela interese par ceļošanu uz ES

Statistika rāda, ka pēc ES vīzām Krievijā pieprasījums ir milzīgs. Patlaban no visām pasaules valstīm tieši Krievija ir pirmajā vietā ES vīzu pieprasījuma ziņā. Visdāsnāk vīzas ieceļošanai ES teritorijā Krievijas pilsoņiem izsniedz Somija, Spānija, Itālija, Grieķija un Francija. Lai arī ES nesteidzas ar pilnīgu

vārtu atvēršanu Krievijai, taču jau tagad ES nosacījumi visādā ziņā ir pretimnakošāki Krievijas pilsoņiem, nevis otrādi, norāda Eiropas lietu pētnieks Londonā Niku Popesku. Piemēram, Krievijas pilsonis, saņemot ceļošanas vīzu ES, var apmeklēt jebkuru no 22 Šengenas zonas dalībvalstīm bez papildu pārbaudēm un ierobežojumiem. Savukārt ES pilsonim, ja viņš vēlas uzturēties Krievijā ilgāk par trim dienām, ir obligāti jāreģistrējas valsts imigrācijas dienestā, turklāt īpaši daudz birokrātisku procedūru jāpārvar, ja cilvēks vēlas ierasties privātā vizītē un apciemot savus radus vai draugus.

Atvērti vārti inteligencei

Vairāki eksperti pēc šim ziņām par iespējamu paātrinātu bezvīzu režīma ieviešanu ar Krieviju izteikušies dažādi. No vienas puses, Krievijai joprojām ir daudz trūkumu, piemēram, milzīga problēmas ar nelegālo imigrāciju no Āzijas un Kaukāza valstīm – Krievija ir viena no tām, kur liela skaits ierodas patvēruma meklētāji no Afganistānas ar cerībām iekļūt dzīvē Eiropā. Turklāt ES bažijas par augsto organizētās noziedzības līmeni un vājo likumu varu Krievijā. Taču, no otras puses, ES strauji atvēršas un, lai veidotu pilnvērtīgas attiecības ar Krieviju, būtu labs

signāls arī pārējam valstīm pieprasīt līdzīgas tiesības, kā arī tas varētu atbrīvot pašas ES rokas un noņemt spriedzi sarunās. Ceļošanas atvieglošana pavērtu iespējas Krievijas sabiedrībai

VIEDOKĻI

LITA KRONE/LETA FOTO

Inese Vaidere, Eiropas Parlamenta deputāte ("Vienotība"): "Domāju, ka ir priekšlaicīgi runāt par bezvīzu režīma ieviešanu Eiropas Savienībai ar Krieviju, jo vēl nav izvērtēts vīzu atvieglojuma režīms. Turklāt pastāv liela disproporcija starp to, cik pilsoņu no Krievijas apmeklē ES un otrādi. Ir apņēmīgi, ka Krievijas pilsoņi trīsreiz lielākā skaitā ierodas ES, nekā eiropieši apmeklē Krieviju, līdz ar to ir jābūt tiešām ļoti nopietnam izvērtējumam, kura interesēs tas tiešām ir un vai bezvīzu režīma ieviešana pārāk nenoslogotu Eiropu, īpaši tādēļ, ka nevaram Krieviju uzskatīt par pilnīgi demokrātisku valsti. Protams, Eiropas Savienība būtu ieinteresēta, lai pēc iespējas vairāk uz šejieni ceļotu zinātnieki, studenti un inteliģence."

E. TRIFANOVA/LETA FOTO

Edgars Rinkēvičs, Latvijas ārlietu ministrs: "Latvijas pozīcija ir, ka mēs principā atbalstām Krievijas un Eiropas Savienības bezvīzu režīma ieviešanu, taču neapšaubāmi vēl tik daudz ir jāizdara, un šis progress gan ne tehniskā, gan arī no politiskā līmeņa viedokļa ir jāvērtē atsevišķi, tas nevar notikt automatiski. Šeit noteikti ir nepieciešams arī politisks izvērtējums."

APLETA FOTO

Dmitrijs Medvedevs, Krievijas prezidents (pēc tikšanās šonedēļ ar Vācijas prezidentu Kristiānu Vulfu): "Mēs redzam visu režīmu kā pagātnes palieku un ceram, ka Eiropas Savienība to atmetīs, lai veidotu pilnvērtīgas attiecības ar Krieviju."

biežāk būt ES un šejienes procesus skatīt savām acīm, tā būtu arī iespēja robežas vieglāk šķērsot Krievijas inteliģencei, nevalstisko organizāciju darbiniekiem un uzņēmējiem.

ULDIS GRAUDIŅŠ

Belģijā un citās valstīs izveidotais augļu, dārzeņu un ziedu pārdošanas modelis, kas paredz ražu pārdot izsolē, audzētājiem ir ļoti izdevīgs, arī pircēji var būt pārliecināti par ražas augsto kvalitāti, tomēr mūsu valstī mazās tirgus ietilpības dēļ tas nav piemērojams.

Eiropas Komisijas Lauksaimniecības ģenerāldirektorāts aizvadītajā nedēļā jaunou dalībvalstu žurnālistiem deva iespēju uz vietas pārliecināties, kā Belģijā darbojas "Mechelse Veilingen" – vislielākā audzētāju kooperatīviem piederošā birža Eiropā.

Ar mērķi saņemt labāku cenu par izaudzētajiem produktiem 1950. gadā izveidotais uzņēmums, precizāk, kooperatīvs, patlaban pieder 2500 lauksaimniekiem, tostarp 870 aktīvi nodarbojas ar lauksaimniecisko ražošanu. Lai iestātos kooperatīvā, jānopērk divas pajas (katra 25 eiro vērtībā), bet par izaudzētās ražas pārdošanu jāmaksā 2,26% liela komisijas maksa. Iestājoties kooperatīvā, fermeris uzņemas daudzas saistības, tostarp apņemas pārdot ražu vienam kooperatīvam, sniedz ļoti precīzas ziņas par augšanas procesu izaudzētajiem augu aizsardzības līdzekļiem, minerālmēsliem un citu līdzīgu informāciju. Par audzēšanas procesu izmantoto tehnoloģiju informācija jāsniedz datortīklā, to vēlāk pārbauda. Tomēr labumu no piedalīšanās šajā pārdošanas modeli noteikti ir ļoti daudz – kaut vai garantija, ka maksu zemnieks saņems desmit dienu laikā. Par izdevīgu audzētājam liecina vien 0,5% biržai piegādāto, bet nepārdoto augļu, dārzeņu un ziedu. No 2500 "Mechelse Veilingen" biedriem pietā daļa ir Nīderlandes un Vācijas audzētāji. Kooperatīvs uzstādījis ierobežojumu, ka tajā var iestāties vieni vienā klimata zonā darbojošies fermeri.

Ko pārdod

Vislielāko īpatsvāru – aptuveni 42% – no pērn

novembrī 0,7 eiro. "Mechelse Veilingen" nodrošina otu augsto augļu un dārzeņu cenu Belģijā.

Kā pārdod

Biržā pārdod vien svaigu ražu. Astoņdesmit procenti no audzētajiem to audzē siltumnīcās. No rīta vāktā raža biržās glabātāva nonāk pēc pusdienā, kur veic kvalitātes kontroli. Nākamajā rītā atvestos produktus pārdod, bet pie pircēja tie nonāk, visagrākais, otrās dienas pēc pusdienā. Piebildīsim, ka biržai ir pietiekušies 360 pircēji (lielveikalu tīkli, vairumtirgotāji un citi pircēji), kas seko līdz piedāvājumam uz kooperatīva zālē izvietotajiem ekrāniem. Zālē atšķirībā no akciju vai citu vērtspapīru biržām valda klusums. Produktus pārdod, ņemot vērā piedējo dienu tirgus vidējo cenu, turklāt nenotiek vairāksolīšana. Konkrēto partiju iegūst pircējs, kas sešu sekunžu laikā pirmais nospiež datorpeles taustiņu. Pirkumu var izdarīt arī savā biroja,

Baidīsimies kopā ar princesi Skellu

sitrallišu" autors Eno Rauds, bet mamma – ievērojamā bērnu rakstniece Aino Perivika. Autorei piemīt igauņu

mūsdienu bērnu literatūrai raksturīgā asprātība, fantāzijas drosmē, nepiespiesta spēle ar valodu, kas ļauj iesaistīt lasītājus jautrā sīzētā un sekmē bērna intelektuālo attīstību. Grāmata domāta pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērniem. Jautrajā pasākumā bērni kopā ar tulkošajiem un aktieri varēs izdzīvot mazas un šausmīgas sīzēta ainas no grāmatas "Princese Skella un Leta kungs".

ILZE RÜTENBERGA-BĒRZIŅA

Brīvprātīgie Latvijas ekonomikai

Noslēgumam tuvojas Eiropas Brīvprātīgā darba gads (EBDG). Taču, pirms stafeti pārņems Aktīvas novecošanās veicināšanas gads, vēl plānota EBDG interaktīva noslēguma konference, kas nākamiektdien notiks Spīķerū koncertzālē.

Pasākumā laikā ikviens varēs uzzināt arī kāda Latvijā pirmo reizi veikta pētījuma rezultātus, kādu pienesumu Latvijas tautsaimniecībai un ekonomikā devis brīvprātīgo darbs. Pēc Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM)

izmantotot datortīklu, tomēr mūsu vizītes laikā pārliecinājāmies – zālē brīvu vietu tikpat kā nav. "Pircējiem ir svarīgs biržas un notikuma klātbūtnes efekts," skaidroja "Mechelse Veilingen" ārējo sakaru eksperts Luks Pīters. Lauksaimniekiem piederošajā biržā var pirt arī citās biržās piedāvātos dārzeņus, augļus un ziedus. Var vienoties par fiksētu cenu arī nākotnē. Tirdzniecība uz milzīgiem ekrāniem notiek sešas dienas nedēļā no pulksten septiņiem rītā līdz 12 dienā. Tad stundu notiek tīrīšana, bet no pulksten 13 jau ved nākamajā dienā pārdošanas produktu. Birža ar savā starpā savienotajiem glabāšanas, iepakojšanas, distribūcijas un citiem angāriem visā 50 hektāru lielajā platībā (27 ha atrodas zem jumta) darbojas kā labi ieeļļots mehānisms. Viskarstākajās dienās šās teritorijā iebrāuc un izbrāuc 1000 kravas mašīnas, kurās iekrauj vai izkrauj 4000 tonnu produktu. "Mechelse Veilingen" pavisam nodarbina 207 dar-

Latvijā nedarbosies

Arī Latvijā savulaik bija icerece veidot dārzeņu un augļu biržu. Tomēr, visticamāk, valsts un pašvaldību neatsaucības dēļ šī icerece neistenojās. "Tolaik nebija zemnieku kooperatīvu, daudzie mazie ražotāji netika ar saviem produktiem veikalos, kas saņem lielaus atbalsta maksājumus." E. Strazdiņa arī teic, ka lielo dārzeņu audzētāju attiecības ar lielvalstīm patlaban ir sakārtotas.

Tomāti ir vispieprasītākais Belģijas dārzeņu audzētāju produkts.

Sešas dienas nedēļā aptuveni 130 reģistrētie pircēji klatienē veic dārzeņu pirkumu lauksaimniekiem piederošajā "Mechelse Veilingen" biržā. Divas reizes vairāk pircēju pirkumu veic no sava datora biroja vai mājās.

EK FOTO

mazie ražotāji, kas nav kooperatīvu biedri, ražu pārdod Nakts tirgū. Vilciens ir aizgājis, Latvijā dārzeņu biržu vairs nevajag," norāda Lauksaimniecības tirgus veicināšanas centra direktore Ingūna Gulbe.

Dārzeņu audzētāju kooperatīva "Mūsmāju dārzeņi" valdes priekšsēdētāja Edīte Strazdiņa apšaubā, vai mūsu valstī varētu izveidot dārzeņu un augļu biržu: "Latvijā ir pārāk mazs tirgus, ikdienas darbībai zemniekiem vajadzētu lielus tēriņus. Tad vajadzētu biržu kopā veidot Baltijas valstu un Polijas saimniecībām. Tas ir pamatīgs darbs, vajadzīgi lieli ieguldījumi, visticamāk, ES atbalsts. Puzdzu, ka neviens no uzņēmējdarbības nesāk. Nonāksim arī pie cenas jautājuma – Latvijā nevaram savus produktus izaudzēt tik lēti kā citas valstis, kas saņem lielaus atbalsta maksājumus." E. Strazdiņa arī teic, ka lielo dārzeņu audzētāju attiecības ar lielvalstīm patlaban ir sakārtotas.

ILZE RÜTENBERGA-BĒRZIŅA

ILZE RÜTENBERGA-BĒRZIŅA